

I. WNIOSEK OGÓLNY

Zjazd Księży Rektorów i Profesorów Zakładów Teologicznych uznaje za ważny i pilny postulat — oprócz Zjazdów ogólnych, odbywanych co trzy lata — aby profesorowie zasadniczych dyscyplin filozoficznych i teologicznych, wykładanych w naszych zakładach teologicznych odbywali doroczne zjazdy robocze (można by je nazwać „konferencjami”, czy „seminariami naukowymi”, co nie wymaga rejestracji władz państwowych) celem omówienia spraw naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych. Zjazdy te odbywałyby się corocznie pod patronatem Komisji dla Studiów przy Episkopacie Polski, w pierwszym tygodniu września w jednym z seminariów duchownych, czy instytutów zakonnych. Udział w nich byłby obligatoryjny dla wszystkich profesorów danego przedmiotu.

Tematy obrad byłyby następujące:

1. Omówienie zasadniczych enuncjacji Kościoła w danej dziedzinie.
2. Sprawozdanie z ważniejszych wydarzeń w danej dziedzinie naukowej (nowe odkrycia naukowe, nowe prądy, teorie itp.).
3. Omówienie najważniejszych publikacji za ostatni rok.
4. Zagadnienie metodologiczne wykładów.
5. Podejmowanie zbiorowej akcji naukowej na najbardziej aktualne tematy.
6. Sprawa podręczników i skryptów.

Tego rodzaju seminaria czy konferencje naukowe są dzisiaj powszechnie stosowane na wyższych uczelniach, a wydają się konieczne, zważywszy na postęp nauk i konieczności zorganizowania pracy zbiorowej w poszczególnych dziedzinach nauki.

Wniosek został przyjęty przez Zjazd przez aklamację.

II. SEKCJA KSIĘŻY REKTORÓW

Obradom przewodniczyli J. E. Ks. Biskup Władysław Suszyński, w zastępstwie J. E. Ks. Biskupa Michała Klepacza, Przewodniczącego Komisji Episkopatu dla Spraw Studiów i J. E. Ks. Biskup Józef Drzazga, jako przewodniczący obrad powyższej sekcji.

W obradach wzięło udział 40 Księży Rektorów i Wicerektorów wyższych seminariów duchownych i zakonnych zakładów teologicznych.

Wygłoszono dwa referaty: „Selekcja kandydatów do kapłaństwa”, opracowany przez ks. dr Jerzego Skrobę, b. Rektora Wyższego Seminarium Duchownego Katowickiego oraz „Projekt regulaminu egzaminu

w seminariach duchownych“ przedstawiony przez Ks. dr Władysława Węgła, Rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie.

Nad wygłoszonymi referatami wytworzyła się ożywiona dyskusja:

Odnosnie problemu selekcji kandydatów do kapłaństwa wysunięto postulat poddawania kandydatów dokładnemu badaniu lekarskiemu, podkreślano konieczność poznania środowiska a zwłaszcza rodziny kandydata, domagano się sumiennych opinii ks. proboszczów i katechetów o kandydatach oraz kładziono nacisk na przeprowadzenie wczesnej selekcji alumnów.

W związku z przedstawionym przez Ks. Rektora Węgła projektem egzaminów w seminariach duchownych podkreślono celowość oraz użyteczność powyższego projektu zaznaczając jednak, że posiada on charakter ramowy i orientacyjny.

Pozostały poza referatami czas obrad wypełniono omówieniem aktualnych problemów życia seminaryjnego oraz wysunięto projekt ewentualnego przyszłego Zjazdu Księży Rektorów.

III. SEKCJA OJCÓW DUCHOWNYCH

Wygłoszono referaty na następujące tematy:

1. Wspólne elementy w formowaniu życia wewnętrznego alumnów wyższego i niższego seminarium.

2. Różnice w metodach wychowawczych w seminariach niższych i wyższych.

Dyskusja doprowadziła do następujących stwierdzeń i wniosków:

1. Należy docenić i uznać wysiłki wychowawcze niższych seminariów duchownych.

2. Niższe seminaria ze względu na swój charakter wychowawczy w ogóle, a w szczególności na przyświecający im cel kapłański, winny mieć wychowanków najwyższej miary, dobrze przygotowanych do swego zadania i urzędu. Brak odpowiednich wychowawców może podważyć całkowicie rację istnienia danego zakładu.

3. W związku z tym członkowie sekcji ojców duchownych wyrażają pod adresem władz KUL prośbę o utworzenie sekcji ascetycznej z uwzględnieniem odpowiednich działów psychologii stosowanej.

4. Uznano, że wychowaniu w niższych seminariach nie może przyświecać jedynie ideał dobrego katolika; wydaje się to zbyt luźne i szerokie. Zadaniem niższych seminariów jest dać okazję młodym chłopcom do bliskiego zetknięcia się ze światem kapłańskim i urokiem celibatu kapłańskiego. Ideał kapłański należy wychowankom przedstawić roztropnie, tzn. jasno i pociągająco, lecz bez namawiania i nie żądając od nich podejmowania natychmiast decyzji poświęcenia się służbie Bożej.

5. W działalności wychowawczej trzeba położyć nacisk na łaskę powołania, tzn. stworzyć takie warunki w zakładzie, które by łaskę powołania ujawniły i wyzwalały.

6. W metodzie wychowawczej jak najszerszej trzeba uwzględnić charakter i potrzeby okresu młodzieńczego.

7. W sprawie kontaktu chłopców niższego seminarium ze światem dziewczęcym, uznano za wskazane:

- a) nie kontaktować umyślnie celem wystawienia na próbę,
- b) nie izolować też całkowicie lecz pozostawić kontakty zwykłe i naturalne w normalnych warunkach życiowych,
- c) obserwować, jak te kontakty wyglądają i jakie reakcje budzą u wychowanków.

IV. SEKCJA FILOZOFICZNA

Posiedzenia odbyły się w dn. 9 i 10 IX w godz. 16—19,30. W pierwszym dniu obrad obecne były 34 osoby; w drugim — 47 osób. W pierwszym dniu obrad wziął udział J. E. Ks. Bp Dr M. Klepacz, a w drugim dniu JJ. EE. Ks. Bpi M. Klepacz, Suszyński i Drzazga. Obradom przewodniczył ks. prof. J. Pastuszka, a sekretarzem był ks. prof. St. Kamiński.

Wygłoszono następujące referaty:

- 9 IX
1. Ateizm współczesny i jego aspekty filozoficzne i psychologiczne — ks. prof. F. Znaniecki (Pelplin).
 2. Etyka niezależna w Polsce powojennej — ks. prof. T. Ślipko TJ (Kraków).
 3. Psychologia głębi, jej prawdy i błędy — ks. prof. L. Kaczmarek (Poznań).
- 10 IX
1. Nowoczesna a tomistyczna problematyka przyczynowości — ks. prof. St. Adamczyk (Lublin).
 2. Teoria hilemorfizmu a fizykalna budowa atomu ks. dr W. Sedlak (Radom).

1. Uczestnicy obrad poinformowali się wzajemnie o przygotowywanych w Polsce podręcznikach filozofii chrześcijańskiej.

2. Uczestnicy obrad uważają za konieczne urządzenie corocznego zjazdu roboczego, na którym omówiono by najnowszą bibliografię nauk filozoficznych, najnowsze kierunki w filozofii oraz poruszano sprawy metodyczno-dydaktyczne filozofii (np. stosowanie metody scholastycznej w wykładzie).

3. Członkowie sekcji filozoficznej uważają za rzecz wielce pożądaną, aby w ramach seminaryjnych wykładów filozofii raczej uwzględnić nauki przyrodnicze wprowadzając osobny ich wykład w syntetycznym ujęciu.

Nadto byłoby pożyteczne utworzyć na Wydz. Filozofii KUL specjalny instytut, który zajmąby się udostępnianiem księgom najnowszych wyników nauk przyrodniczych.

4. Uczestnicy obrad uważają, że należy podjąć przygotowanie pracy zbiorowej na aktualne tematy, jak np. ateizm, materializm.

5. Zebrani uważają za niezbędne jak najrychlejsze opracowanie dla poszczególnych dyscyplin filozoficznych podręczników polskich oraz wydanie biuletynu informacyjnego, zawierającego omówienie najnowszych pozycji z dziedziny filozofii oraz krytyczne przedstawienie najnowszych kierunków filozofii.

V. SEKCJA APOLOGETYCZNA

Odbyły się dwa zebrania, na których wygłoszono cztery referaty. Obecnych było od 15 do 20 osób. Przewodniczący: ks. B. Waczyński TJ z KUL; sekretarze: ks. S. Moysa-Rosochacki i ks. J. Pankiewicz.

Ogólnie o referatach należy zauważyć, że tematycznie były rozbieżne i nie wszystkie łączyły się ściśle z zagadnieniami apologetycznymi. Np. referat o sektach protestanckich w Polsce mógł być wygłoszony na sekcji dogmatycznej, a zawierał postulaty aktualne także dla biblistów ze względu na specyficzny dla większości tych sekt sposób posługiwania się Pismem św. Zaś referat o studiach nad Wschodem chrześcijańskim dotyczył zarówno zagadnień eklezjologicznych, dogmatycznych, historycznych, liturgicznych i kanonicznych. Włączono referaty do programu sekcji apologetycznej ze względu na przewagę zagadnień eklezjologicznych tak w problematyce sekciarstwa jak i problematyce Wschodu chrześcijańskiego.

W wyniku wysłuchania referatu ks. prof. Chodźdły SVD o znaczeniu historii religii w apologetyce oraz w wyniku dyskusji po tym referacie, zważywszy duże zainteresowania zagadnieniami historii religii w obozie ateistycznym (zob. dwutygodnik „Argumenty” i dwumiesięcznik „Euhemer”) obecni na zebraniach sekcji apologetycznej uznali za sprawę pilną, by we wszystkich seminariach wykładano zagadnienia z historii religii.

Referat ks. rektora S. Nagy'ego ze zgrom. XX Sercanów o głównych kierunkach badań we współczesnej apologetyce katolickiej wywołał ożywioną dyskusję, w wyniku której uznano za konieczne częstsze spotkania apologetów dla wymiany myśli, dla uzgodnienia zakresu i metody wykładów apologetycznych, które łączyłyby w organiczną całość słuszne i nieprzedawnione założenia apologetyki tradycyjnej z nowymi postulatami, jakie życie ustawicznie niesie ze sobą. W tym celu powołano komisję organizacyjną zjazdu apologetów jeszcze w toku bieżącego roku akademickiego. A do naszych Najprzewielebniejszych Księża Ordynariu-

szów oraz do Przewielebnych Księży Rektorów zwracamy się niniejszym z gorącą prośbą, by nam umożliwili zrealizowanie tego naszego zamiaru.

Referat O. St. Bajki TJ o sektach protestanckich w Polsce współczesnej (ich mniejszej lub większej aktywności, żywotności, rozwoju lub rozpadzie, o metodach propagandy, o przyczynach zdobywania wyznawców i o metodach walki z sekciarstwem) uświadomił konieczność przygotowania alumnów naszych zakładów teologicznych do sprostania zadaniom, jakie zjawisko sekciarstwa w Polsce wkłada tak na duszpasterzy, jak i na pisarzy, publicystów i naukowców katolickich. W tym celu byłoby rzeczą pożądaną, aby w naszych zakładach teologicznych odbywały się również wykłady o sekciarstwie, jeśli nie w formie specjalnego przedmiotu, ze względu na i tak już przeciążony program studiów, to przynajmniej w formie doraźnie organizowanych, poza programem studiów, odczytów czy kursów o zagadnieniu sekciarstwa. Jeżeli nie każdy zakład teologiczny posiada u siebie specjalistów orientujących się w tych zagadnieniach, to można by prelegentów zapraszać z innych ośrodków, np. naszego referenta, który podał nam bardzo dużo przez siebie osobiście zebranego materiału o stanie faktycznym sekt w Polsce współczesnej.

Również i ostatni referat o studiach nad Wschodem chrześcijańskim przypominał tę wciąż aktualną i bolesną dla Kościoła sprawę istnienia poza jednością 144 milionów chrześcijan obrządków wschodnich, sprawę aktualną nadal w Polsce powojennej, mimo, że stan liczebny tak grupy będącej w jedności z Kościołem katolickim, jak i grupy oderwanej od Kościoła znacznie się zmienił. Niemal we wszystkich diecezjach, zwłaszcza na Ziemiach Odzyskanych żyją rozproszeni wierni obrządku bizantyjskiego, pozbawieni wciąż jeszcze duszpasterskiej pomocy we własnym obrządku oraz schizmatycy, których pozyskanie dla jedności z Kościołem nie może być dla nas sprawą obojętną. Przypominał ten referat zalecaną przez poprzedniego papieża Piusa XI i przez obecnego Papieża w encyklice na 1500-lecie śmierci św. Cyryla Aleksandryjskiego praktykę urzędzenia dni modłów i studiów *Pro Oriente Christiano*. Dlatego przygotowanie specjalistów z dziedziny orientalistyki chrześcijańskiej, zgodnie z poleceniem Piusa XI w encyklice *Rerum Orientalium* jest sprawą również pilną i aktualną.

Na koniec wszyscy stwierdzili jedno życzenie pod adresem organizatorów przyszłych tego rodzaju zjazdów, by programów nie przeładowywano nadmiarem referatów, by więcej czasu i miejsca poświęcono zebraniom sekcyjnym, których prace powinny być tak rozdzielone, aby uczestnikom umożliwić udział w zebraniach i pracach kilku interesujących sekcji.

VI. SEKCJA DOGMATYCZNA

W dniu 9 września ogłoszono następujące referaty:

Pouczenie Piusa XII w dziedzinie dogmatyki (ks. prof. W. Granat — Lublin).

Współczesne wymagania nauczania dogmatyki (ks. prof. F. Dziasek — Poznań).

W drugim dniu obrad ogłoszono dalsze referaty:

Teologia rzeczywistości ziemskich (O. prof. L. Lubik OFM — Kłodzko).

Teologia laikatu (O. prof. H. Bogacki SJ — Warszawa).

W obradach brało udział 50 księży profesorów świeckich i zakonnych. W dyskusji zabierało głos 12 księży.

W wyniku dyskusji wysunięto następujące postulaty:

1. W wykładach w seminariach duchownych i zakładach teologicznych zakonnych należy uwzględnić traktat o Kościele Mistycznym Ciele Chrystusa (po traktatach o Chrystusie Odkupicielu).

2. W wykładach o Mszy św. należy uwzględnić temat: udział wierznych we Mszy św.

3. Celem budzenia zainteresowania dla teologii dogmatycznej wprowadzić seminarium dogmatyczne.

4. Zapoznać alumnów z doktrynalnymi enuncjacjami Stolicy Apostolskiej, zwłaszcza nowszymi.

5. Przy egzaminach seminaryjnych oraz wikariuszowskich wymagać znajomości nowszej literatury dogmatycznej.

6. Prosi się Księża Profesorów o publikowanie własnych prac naukowych, recenzji itp. w wydawnictwach KUL.

VII. SEKCJA MARIOLOGICZNA

Po raz pierwszy w dziejach polskich zjazdów teologicznych mariologia miała swoją oddzielną sekcję. Jest to wyrazem znaczenia mariologii w dzisiejszej teologii i zarazem uznaniem tego znaczenia przez teologów polskich.

Zdawało się, że na podobnym zjeździe teologicznym mariologia nie będzie się cieszyć powodzeniem. Po prostu dlatego, że profesorowie zajęci swoimi sekcjami nie będą mogli wziąć udziału w sekcji mariologicznej. Profesorów zaś wykładających tylko mariologię w polskich zakładach teologicznych jeszcze nie posiadamy.

Tymczasem rzecz miała się inaczej.

W pierwszym dniu posiedzenia sekcji mariologicznej wzięło udział 16 profesorów z ks. bpem Antonim Pawłowskim; w drugim zaś 19 profesorów wraz z ks. bpem Antonim Pawłowskim.

W pierwszym dniu zostały wygłoszone referaty:

Współczesne zagadnienia w mariologii — O. Bernard Przybylski OP.

Mariologia w obecnym programie nauczania — O. Ludwik A. Krupa.

W drugim dniu obrad zostały wygłoszone również dwa referaty:

Rola Maryi w Kościele — ks. Aleksander Perz MJC

Obecny stan mariologii polskiej — ks. Kazimierz Cichecki

Wysunięto pod adresem teologów polskich szereg postulatów:

1. Prowadzić intensywniejsze badania nad historią mariologii, zarówno na KUL, jak i w innych teologicznych ośrodkach Polski.

2. Przygotować nowe młode kadry mariologów w Polsce.

3. Mariologiczne kaznodziejstwo w Polsce uczynić bardziej dogmatycznym; starać się głosząc prawdę o Maryi uwzględniać nie własne, chociażby piękne utwory literackie.

Po każdym referacie miała miejsce bardzo ożywiona dyskusja, w której brało udział wielu profesorów. Zajęcia trwały od godziny 16 i przeciągały się poza godzinę 19.

Całość ocenił ks. biskup Antoni Pawłowski w ten sposób: „Opracowanie referatów było poważne i staranne; dyskusja stała na wysokim poziomie”.

VIII. SEKCJA TEOLOGII MORALNEJ

Pod dostojnym przewodnictwem księży biskupów Świrskiego i Wojtyły odbyły się przewidziane programem posiedzenia, na których wygłoszono zapowiedziane referaty, po których prowadzono ożywioną dyskusję, przeciągającą się poza czas wyznaczony programem.

Księża członkowie sekcji wyłonili dwa postulaty:

1. Księża profesorowie teologii moralnej uważają za stosowne opracowanie zbiorowe:

a) podręcznika teologii moralnej dla kleryków,

b) *compendium* teologii moralnej dla świeckich.

2. Księża profesorowie stwierdzają pozytywny wpływ i potrzebę urządzania częstszych zjazdów moralistów celem ujednoczenia poglądów oraz wspólnego roztrząsania najpilniejszych potrzeb i zagadnień życia moralnego.

Członków uczestników sekcji było 38. Na kler zakonny przypadło 42 procent.

IX. SEKCJA BIBLIJNA

W obradach sekcji wzięło udział 38 profesorów instytutów teologicznych wysłuchując następujących referatów:

1. Najpilniejsze zadania biblistyki starotestamentowej w Polsce — ks. dziekan St. Łach.

2. Nauczanie Pisma św. w seminariach duchownych — ks. prof. F. Kłoniecki.

3. Nadprzyrodzony charakter profetyzmu izraelskiego w świetle pism proroczych — ks. prof. St. Styś TJ.

4. Rozwój nauk biblijnych a potrzeby duszpasterstwa polskiego — O. Augustyn Jankowski OSB.

W toku dyskusji jaka wywiązała się w związku z referatami omówiono sprawy związane z komentarzem do Nowego Testamentu, który znajduje się również w stadium realizacji pod redakcją ks. dziekana prof. Stanisława Łacha i ks. prof. Stanisława Stysia TJ. Komentarz ten ukaże się staraniem wydawnictwa „Pallottinum”. Omawiano także sprawę realizacji przekładu Pisma św. z języków oryginalnych i potrzebę przygotowania tak brakujących podręczników i książek pomocniczych, gramatyk, archeologii itp.

Uznając wielką potrzebę przygotowania nowych kadr kwalifikowanych pracowników biblijnych zebrani zwracają się do Najdostojniejszego Episkopatu z prośbą, by powiększyć ilość studentów sekcji biblijnej KUL (z każdej diecezji winno być przynajmniej dwóch studentów), w miarę otwarcia możliwości wyjazdu za granicę, wysyłać głównie kandydatów na studia biblijne, ponieważ wszystkie inne studia dają możliwości pełnych kwalifikacji w kraju, natomiast biblijne studia w kraju nie dają według przepisów papieskich właściwych uprawnień, w każdym zaś seminarium winno być dwóch profesorów.

Zebrani postanowili wysunąć pod adresem Episkopatu postulat, by ujednoczyć naukę języków biblijnych we wszystkich seminariach, wprowadzając w myśl zwłaszcza ostatnich enuncjacji papieskich naukę języka hebrajskiego — 2 godz. w tygodniu przez jeden rok oraz języka greckiego — 2 godz. w tyg. przez dwa lata dla wybitniejszych oraz wprowadzić seminarium biblijne.

Nawiązując do życzenia Stolicy Apostolskiej wyrażonego w instrukcji *De Sacra Scriptura recte docenda* z 1950 r. uczestnicy sekcji biblijnej zwracają się ponadto do Episkopatu z prośbą, by z uwagi na szczególnie odpowiedzialne stanowisko profesora biblistyki, nie obciążać go dodatkowymi zajęciami, w myśl przepisów tejże instrukcji, by mógł oddać się całkowicie pracy naukowej, inaczej bowiem nie może być mowy o szerszym rozwoju ruchu biblijnego w Polsce.

Stwierdzono także przede wszystkim potrzebę zorganizowania „Roku biblijnego”, nie uwzględnionego niestety w Wielkiej Nowennie i wprowadzenie go zaraz w okresie po Wielkiej Nowennie; opracowaniem programu i jego organizacją miałyby kierować sekcja biblijna Wydz. Teologii KUL.

Bibliści polscy postanowili także zwrócić się z prośbą do Najdostojniejszego Episkopatu, Księży Rektorów i Profesorów, by autorytetem swoim przyczyniali się do propagowania Ruchu Biblijnego i Liturgicznego, który cierpi na zbyt małą liczbę prenumeratorów, co uniemożliwia mu pełną realizację rozkrzewienia idei odnowy i ruchu biblijnego wśród szerokich rzesz duchowieństwa polskiego (dla kleryków 40% rabatu).

Zebrani postanowili scentralizować akcje ruchu biblijnego przy sekcji biblijnej Wydz. Teologii KUL.

Ponadto postanowiono odbywać coroczne spotkania profesorów nauk biblijnych. Na miejsce spotkania w przyszłym roku wybrano Częstochowskie Seminarium Duchowne, gospodarzem zaś Zjazdu wybrano ks. prof. Stanisława Grzybka.

Na zakończenie uchwalono także wysłanie telegramu do J. M. Rektora Papieskiego Instytutu Biblijnego Ernesta Vogta w Rzymie z wyrazami czci i wdzięczności.

X. SEKCJA PRAWA KANONICZNEGO

Zgodnie z programem Zjazdu sekcja prawa kanonicznego odbyła popołudniowe posiedzenia w dn. 9, 10 września. Na każdym z posiedzeń wygłoszono dwa referaty, a to:

Dnia 9 IX o godz. 16 referat ks. prof. W. Fadacza z Warszawy pt. „Pojemne synody diecezjalne w świetle uchwał Synodu Plenarnego”. Po referacie wywiązała się żywa dyskusja, w której zabierali głos prawie wszyscy obecni. Po krótkiej przerwie drugi referat wygłosił O. dr M. Machajek z Krakowa pt. „Aktualny stan polskich procesów beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych”. Ten referat przyjęli księża z wielkim uznaniem, bo chodziło w nim o rzeczy każdemu kapłanowi tak bliskie i drogie. Po dyskusji zebrani księża uchwalili jednomyślnie wniosek, w którym zwracają się do Rady Wydziału Prawa Kanonicznego KUL, by w wykładach uwzględniono w szczególny sposób proces beatyfikacyjny i kanonizacyjny, np. w formie *Quaestiones selectae*. Posiedzenie tego dnia zamknięto o godz. 19.

Dnia 10 IX o godz. 16 odbyło się drugie posiedzenie sekcji prawa kanonicznego, na którym zostały wygłoszone dwa referaty.

I tak prof. dr W. Wójcik z Sandomierza wygłosił referat pt. „Zakaz leczenia przez duchownych w prawie kanonicznym”. Po godzinnym referacie, który był dobrze opracowany i ciekawy, rozwinęła się dyskusja.

Wzbogacony tym, co wniosła i podkreśliła dyskusja, referat winien być wydrukowany w całości.

Drugi referat wygłosił ks. prof. P. Pałka z Lublina, pt. „Obecny stan kodyfikacji prawa Kościoła Wschodniego” I tu dyskusja była żywa. Zabrali w niej głos wszyscy obecni. Posiedzenie skończyło się po godz. 19.

W obu dniach w posiedzeniach sekcyjnych prawa kanonicznego brali udział księża rektorzy i profesorowie seminariów duchownych, w tym 4 księża profesorów KUL. Pierwszy dzień, tj. posiedzenie dnia 9 IX zaszczycił swą obecnością J. E. Ks. Bp Kałwa, senior kanonistów polskich i Wielki Kanclerz KUL.

Lista obecności wykazała, że w posiedzeniu każdego dnia brało udział 25 osób.

Przewodniczył posiedzeniom sekcyjnym ks. Jan Nowicki, prof. KUL. Sekretarzem był O. dr Jacek Stożek OCist.

Wniosek przyjęty na posiedzeniu sekcji prawa kanonicznego:

Dnia 9 IX 1958 r. na posiedzeniu sekcji po referacie o. dra M. Machajka z Krakowa, pt. „Aktualny stan polskich procesów beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych” po ożywionej dyskusji powzięto jednogłośnie uchwałę tej treści:

Zebrani na posiedzeniu sekcji prawa kanonicznego rektorzy i profesorowie prawa kanonicznego proszą, by Wydz. Prawa Kanonicznego KUL w wykładach uwzględnił w szczególności sposób proces beatyfikacyjny i kanonizacyjny w ramach tzw. *Quaestiones selectae*.

XI. SEKCJA HISTORII KOŚCIOŁA

W czasie obrad w obydwu dniach uczestniczyło 26 księży profesorów. Na pierwszym przewodniczył ks. prof. Ataman, na drugim ks. prof. Schletz. Sekretarzował ks. dyr. Romuald Gustaw.

W drugim posiedzeniu wziął udział J. E. ks. bp Falkowski.

Wygłoszono 3 referaty, których problematyka związana była z Milenium:

prof. Wojtkowski referował sprawy wydawnicze — źródła,

prof. Kłoczowski sprawy Atlasu Historycznego Kościoła w Polsce, ks. prof. Rechowicz — Księgę Pamiątkową Tysiąclecia katolicyzmu w Polsce.

Po wygłoszeniu referatów wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja. Wnioski uczestników sekcji:

1. Profesorowie historii Kościoła zebrani na sekcji historycznej uważają za bardzo pilną sprawę wydanie centralnego inwentarza zasobów archiwalnych Archiwów kościelnych i rękopisów znajdujących się w bi-

bliotekach kościelnych. Kierownictwem tego wydawnictwa powinien się zająć KUL, a współpracę dać łącznie z kierownictwem archiwów kościelnych.

2. Zebrani polecają uwadze profesorów historii, kierowników archiwów kościelnych i w ogóle osób zajmujących się badaniami kościelno-historycznymi, sprawę publikacji przede wszystkim dyplomów średnio-wiecznych i archiwaliów do XV w., pism ascetycznych i mistycznych, zmikrofilmowania części poloników Archiwum Watykańskiego.

3. Zebrani doceniają w całej pełni potrzebę prac nad Atlasem Historii Kościoła w Polsce, apelują do wszystkich profesorów historii Kościoła o popieranie prac Instytutu Geografii Kościelno-Historycznej, powołanego przez TNKUL i nawiązanie z nim kontaktów.

4. W związku z pracami Instytutu dla opracowania Atlasu Historii Kościoła w Polsce zebrani uważają za wskazane przeprowadzenie koncentracji archiwów parafialnych w archiwach diecezjalnych.

5. Zebrani uznając konieczność wydania księgi dla upamiętnienia 1000-lecia Chrztu Polski przyjęli do wiadomości plan tej księgi; równocześnie przy tej okazji uważają za stosowne wskazać jako rzecz pilną opracowanie dla każdej diecezji opracowań monograficznych, jak np. historii seminariów diecezjalnych, katalogów, biskupów, naukowych schematyzmów itd.

XI. SEKCJA SOCJOLOGICZNA

Kierownikiem sekcji w zastępstwie nieobecnego ks. prof. J. Piwowarczyka był ks. prof. Majka. Pierwsze posiedzenie sekcji zaszczylił swą obecnością J. Em. ks. Stefan Kardynał Wyszyński. Podczas wszystkich posiedzeń przewodniczył J. E. ks. bp Mościcki. Liczba obecnych na sekcji wynosiła 29 osób. Posiedzenia protokołował ks. dr W. Zdaniecki.

Wygłoszono następujące referaty:

- 9 IX 58 Prof. dr Czesław Strzeszewski: „Współczesne kierunki rozwoju katolickiej nauki społecznej”.
- 10 IX 58 Ks. prof. Jan Sieg: „Socjologia pracy a duszpasterstwo zawodowe”.

J. E. ks. bp prof. K. Wojtyła: „Program wykładów nauk społecznych w seminariach i instytutach teologicznych w Polsce”.

Wnioski ostatniego referatu zostały przyjęte jako wytyczne dla Komisji ustalającej program studiów katolickiej nauki społecznej w seminariach i instytutach teologicznych.

Komisja taka została powołana i ma opracować program ramowy do listopada br.

Drugim praktycznym wnioskiem obrad był postulat utworzenia Ośrodka naukowego, który służyłby pomocą wykładowcom katolickiej nauki społecznej w seminariach duchownych, w ich pracy naukowej i dydaktycznej. Wyrażono życzenie, aby rolę takiego ośrodka spełniał Zakład Socjologii KUL.

Trzeci wniosek praktyczny to projekt odbywania corocznej konferencji naukowej wykładowców katolickiej nauki społecznej, w miarę możliwości na KUL.

XIII. SEKCJA PEDAGOGICZNA

Sekcja pedagogiczna miała zaprojektowane sześć odczytów-referatów, z których jeden tylko nie został odczytany na skutek braku czasu.

Natomiast na życzenie księży profesorów odbyło się jedno posiedzenie bez referatu, poświęcone omówieniu zbiorowemu, jak się przedstawia aktualny stan nauczania pedagogiki i katechetyki w seminariach i zakładach teologicznych w Polsce.

W obradach brało udział 30 księży. Przewodniczył ks. prof. dr Józef Łapot z Olsztyna. Dyskusje były długie i ożywione.

Sekcja pedagogiczna wysunęła następujące wnioski i postulaty:

1. Należy wznowić jak najrychlej studia pedagogiki na KUL, w takim zakresie, jak odbywały się poprzednio. Wydaje się, że będzie to możliwe w ramach Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej.

2. Odczuwa się konieczność opracowania programu nauczania pedagogiki i katechetyki w seminariach duchownych w Polsce, w oparciu o autorytatywne instrukcje Stolicy Apostolskiej.

3. W nauczaniu przedmiotów pedagogicznych w seminariach duchownych należy pamiętać, że wszelkie metody, nie wyłączając najnowocześniejszych są dobre, o ile ułatwiają chrystocentryczne wychowanie i nauczanie. Chrystocentryzm będzie osią naszej pedagogiki.

4. Należałoby stworzyć stałe ośrodki badania przeżyć religijnych współczesnej młodzieży przy zakładach teologicznych w Polsce.

5. W seminariach duchownych odczuwa się potrzebę wprowadzenia wykładów higieny psychicznej.

6. Odnośnie do ilości godzin przedmiotów pedagogiki w seminariach należy się trzymać instrukcji Stolicy Apostolskiej. Jednakże dwie godziny tygodniowo na wykłady pedagogiki i dwie godziny na wykłady katechetyki — nie licząc ćwiczeń — należy uznać za minimum.

7. Wykłady przedmiotów pedagogicznych winny zmierzać do rozbudzenia umysłowego alumnów przez większą ilość ćwiczeń stawianie konkretnych współczesnych trudności.

8. Nasuwa się potrzeba uprzystępniania alumnom i młodszym kapłanom rezultatów najnowszych dociekań naukowych, zwłaszcza z dziedziny nauk skryptystycznych i przyrodniczych.

9. Palącą potrzebą jest umożliwienie alumnom odbywania hospicji lekcji na terenie szkół wszystkich stopni.

10. Należy wykorzystać doświadczenia wakacyjne alumnów podczas ćwiczeń pedagogicznych w ramach proseminarium.

11. Wprowadzenie wstępnego roku w seminariach duchownych okazuje się niemal konieczne, zwłaszcza wskutek nadal niskiego poziomu aspirantów.

12. Sekcja pedagogiczna apeluje gorąco do wszelkich P. T. instytucji wydawniczych o ułatwienie wydawania prac pedagogicznych.

XIV. SEKCJA HOMILETYCZNA

Zebranych 17 uczestników sekcji homiletycznej, pod przewodnictwem ks. Inf. Zygmunta Pilcha, wysłuchano 3 referatów, zapowiedzianych w programie Zjazdu; przeprowadzono nad nimi ożywioną dyskusję. W rezultacie sformułowano wiele wniosków i postulatów, dotyczących już to kształcenia homiletycznego alumnów, już to spraw kaznodziejstwa polskiego w ogólności. Najważniejsze z nich są następujące:

1. Ustalić jeden program homiletyki dla wszystkich zakładów duchownych.

2. Wprowadzić w nauczaniu homiletyki seminaria homiletyczne. Spośród członków takiego seminarium wyróżnić członków należących do sekcji rekolekcyjno-misyjnej (jest wskazana szczególnie w instytucjach zakonnych).

3. Powiększyć liczbę godzin na nauczanie homiletyki.

4. Położyć większy nacisk na tzw. korelację przedmiotów w toku ich wykładania i zwracać uwagę na momenty szczególnie ważne dla homiletyki.

5. Doksztalać alumnów w humaniorach, gdyż poziom ich wykształcenia w tych przedmiotach wniesiony ze szkół średnich jest bardzo nierówny.

6. Przyzwyczajając alumnów do pozytywnego wykładnika prawd religijnych, a przestrzegając przed negatywizmem (metodycznym).

7. Wymagać od alumnów więcej niż dotąd sumienności w przygotowywaniu kazań i dążeniu do zwięzłości.

8. Umożliwić alumnom poznanie aktualnych problemów życiowych, nurtujących współczesnych ludzi (wielkie znaczenie czytelnictwa) i nauczyć ich szukać rozwiązań dla tych problemów w nauce objawionej.

9. Uczyć właściwego i obfitego korzystania z Pisma św.
10. Położyć nacisk na to, by kazania były aktualne i pogłębione psychologicznie.
11. Umożliwić alumnom słuchanie dobrych kazań w kościołach.
12. Uczyć samodzielności, budzić ambicje twórcze, jeśli się stwierdzi w alumnii uzdolnienia kierunkowe.
13. Wyzyskiwać w ćwiczeniach więcej niż dotąd magnetofon.
14. Szczególny nacisk położyć na ćwiczenia alumnów w takich gatunkach kaznodziejskich, jak homilia, kazania katechizmowe, kazania do dzieci i młodzieży.
15. Zwrócić też szczególniejszą uwagę na kazania stanowe i zaprawiać alumnów w ich opracowywaniu i wygłaszaniu.
16. Postarać się o wydanie po polsku licznych przemówień papieża Piusa XII, kierowanych do różnych stanów, które mogą posłużyć jako wzory tego gatunku kaznodziejstwa.
17. Postarać się też o wydanie konkordacji i chrestomatii patrystycznej, aby ją dać do ręki alumnom.
18. Apelować do wyd. XX Pallotynów o przyspieszenie druku podręczników homiletycznych, które już zostały złożone.

Wnioski dotyczące kaznodziejstwa polskiego w ogólności, wysunięte przez sekcję:

1. Oddać sekcję homiletyczną pod opiekę Komisji Duszpasterskiej Episkopatu.
2. Zwołać zjazd wszystkich profesorów homiletyki, redaktorów czasopism homiletycznych i zainteresowanych osób, na przyszły rok w połowie września do Krakowa.
3. Ustabilizować zjazdy członków sekcji, aby się odbywały przynajmniej co dwa lata.
4. Apelować do specjalistów — profesorów różnych działów teologii o pisanie kazań do druku, gdyż księża duszpasterze nie zawsze mają czas na odpowiednie studia i dostęp do bibliotek.
5. Przestrzegać wytycznych Komisji Episkopatu w przeprowadzaniu Wielkiej Nowenny przygotowującej do obchodu Millenium Polski chrześcijańskiej. Dostarczać według możliwości materiału kaznodziejskiego.
6. Zatroszczyć się o przekłady z obcych języków cenniejszych dzieł homiletycznych.
7. Opracować monografie homiletyczne z teorii i historii tego przedmiotu, aby w ten sposób przygotować materiał do historii kaznodziejstwa polskiego.
8. Dążyć do stworzenia Rocznika Homiletycznego, jako organu naukowego, służącego całemu duchowieństwu.

9. Opracowywać hasła homiletyczne do nowej Encyklopedii Kościelnej, jaką ma wydać KUL.

10. Postarać się o opracowanie i wydanie podręcznika etyki stanowej, który byłby pomocą do opracowywania kazań stanowych.

11. Wpływać na wprowadzanie osobnych nabożeństw dla poszczególnych stanów, mianowicie nabożeństw wieczornych przynajmniej co kwartał (np. w maju, październiku, Adwencie, W. Poście), aby głosić na nich nauki stanowe. Przynajmniej raz w roku organizować po parafiach nauki przedślubne dla dorosłej młodzieży z odpowiednimi kazaniem fachowymi.

12. Przygotować relacje o osiągnięciach i doświadczeniach w duszpasterstwie i kaznodziejstwie w innych krajach, np. Monde — O. Lombardiego w Rzymie.

13. Myśleć o sposobach kształcenia i doksztalcania profesorów homiletyki, co będzie zgodne z planem Ojca św., który stworzył w Rzymie Instytut Pastorski z katedrą homiletyki.

14. Zgłaszać do przewodniczącego sekcji referaty, których tematy ustalają sami autorzy, nie czekając na propozycje z góry.

XV. SEKCJA LITURGICZNA

Przewodniczący sekcji — ks. Wacław Schenk (Lublin—Bytom)

Udział w sesjach — 17 osób

Temat referatów — Udział ludu w liturgii Kościoła

Dwa referaty historyczne wykazały udział ludu w liturgii pierwszych wieków, następnie złożoną sytuację na terenie Galii (do czasów Karola W.), zanikanie udziału w średnich wiekach, próby aktywizacji w okresie oświecenia oraz (II-gi referat) genezę i osiągnięcia odnowienia liturgicznego w XIX i XX wieku (ks. W. Schenk, ks. K. Konopka). Trzeci referat uwypuklił niektóre prawdy dogmatyczne z chrystologii, eklezjologii i z traktatów de Gratia de Sacramentis, które przejawiają się w szczególniejszy sposób w modlitwie Kościoła i niektóre silniejsze podkreślenie w nauczaniu wiernych wydaje się nieodzowne, jeżeli odnowienie liturgiczne ma być trwałe i owocne (ks. W. Schenk). Końcowy referat duszpastersko-liturgiczny podał środki i metody uświadamiania i uaktywniania życia liturgicznego w parafii (ks. W. Śpikowski). W dodatkowym referacie przedstawiono ideę miłosierdzia Bożego w liturgii (ks. M. Sopoćko).

Sekcja liturgiczna wysunęła następujące postulaty: Należałoby:

1. Oddzielić naukę liturgii w seminariach duchownych od rubrystyki i wyznaczyć jej należną ilość godzin.

2. Zwrócić uwagę na liturgiczne wychowanie kleryków w seminariach duchownych (rekolekcje, medytacje w dniu liturgicznym, harmonizacja pracy ojca duchownego z treścią wykładów profesora liturgiki).

3. Zachęcać kleryków do prac seminaryjnych z dziejów liturgii swojej parafii, diecezji, zakonu.

4. Ustalić jednolite teksty liturgiczne w języku polskim i wprowadzić je w mszalikach i modlitewnikach.

5. Uaktywnić diecezjalne komisje liturgiczne.

6. Udostępnić wiernym Pismo św. Nowego Testamentu i Psalmów w tańszym wydaniu ludowym.

7. Opracować obszerniejsze polskie podręczniki rubrycystyki i liturgiki.

XVI. SEKCJA MUZYKI I ŚPIEWU KOŚCIELNEGO

Obrady sekcji trwały dwa dni. Członków uczestników było 19. Przewodził w obradach ks. prof. Mieczysław Jankowski z Warszawy. Sekretarzem był ks. prof. Karol Mrowiec (KUL — Kraków).

Wygłoszono 4 referaty:

Ks. prof. H. Feicht — Najbliższe zadania muzykologii kościelnej w Polsce.

Ks. prof. K. Mrowiec — Z problematyki polskiej pieśni kościelnej.

Ks. prof. W. Lewkowicz — Zawodowe kształcenie księży i zakonnic.

Ks. prof. T. Miazga — Chorał gregoriański troską Kościoła katolickiego w Polsce.

Referaty wywołały żywą dyskusję i następujące dezyderaty:

1. Zabezpieczyć wszelkie księgi liturgiczne (tak rękopisy jak i druki) bez względu na ich wiek i pochodzenie.

2. Ochronić od zagłady bardzo nieliczne zabytki organowe z XVII i z XVIII wieku, a to: małe organy, pozytywy, portatywy, przekazać do muzeum diecezjalnego, a organy jeszcze czynne poddać fachowej konserwacji i nie dopuścić do ich modernizacji.

3. Uznaje się potrzeby naukowego opracowania polskiej pieśni kościelnej od późnego średniowiecza po czasy ostatnie.

4. Rozwinąć akcję zmierzającą do zebrania pieśni krążącej jeszcze pomiędzy ludem (ratowania folkloru kościelnego).

5. Objąć wszystkie parafie akcją systematycznego ćwiczenia polskiej pieśni w celu podniesienia poziomu śpiewu zbiorowego wiernych.

6. Zaopiekować się alumunami wykazującymi wybitne zdolności muzyczne (co nie jest zjawiskiem częstym) i przeznaczyć ich na studia muzyki kościelnej w szkołach kościelnych, a nie świeckich (KUL, Rzym).

7. Popierać istniejące i w miarę potrzeby tworzyć nowe ośrodki kształcenia zakonnic w muzyce kościelnej.

8. Budzić zamięłowanie do śpiewu gregoriańskiego wśród wiernych, a zwłaszcza wśród młodzieży i doprowadzić do wyuczenia potrzebnego minimum, jak: odpowiedzi mszalne, *Asperges me*, *Veni Creator*, *Te Deum* i *Credo*. Odczuwa się potrzebę ujednoczenia melodii *Te Deum* dla całej Polski.

XVII. SEKCJA JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO

Sekcja języka łacińskiego po zapoznaniu się z ogólnym stanem znajomości języka łacińskiego alumnów seminariów duchownych w Polsce, stwierdziła, że jest on niewystarczający dla teologicznego wykształcenia.

Wobec stanowczego polecenia J. E. Kard. Prefekta seminariów i studiów w liście do biskupów z dnia 27 X 1957 r., aby alumnom dano wystarczającą ilość czasu dla osiągnięcia biegłej, tak teoretycznej jak i praktycznej znajomości języka łacińskiego, zebrani profesorowie określili minimalny okres lat czterech, w sumarycznym wymiarze 15 godzin.

Łącznie z ustalonym przez Kongregację Seminariów i Studiów szerokim zakresem poznania języka łacińskiego, konieczne wydaje się opracowanie języka łacińskiego przez obszerny wybór autorów łacińskich, o tematyce ściśle związanej z przedmiotami wykładanymi w seminarium, według ustalonego przez profesorów poszczególnych przedmiotów wykazu.

Sekcja ustaliła podjęcie dalszej stałej współpracy.